

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.005.06.2021

Pan
Marek Kuziak
Prezes Zarządu
Ostrowskiej Spółdzielni Socjalnej
ul. Kazimierza Warchalskiego 3
07-300 Ostrów Mazowiecka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/046 Wsparcie udzielane przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej podmiotom ekonomii społecznej i solidarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ostrowska Spółdzielnia Socjalna (dalej: OSS lub Spółdzielnia)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Kuziak, Prezes Zarządu Ostrowskiej Spółdzielni Socjalnej od 16 kwietnia 2020 r. W okresie od 31 grudnia 2019 r. do 16 kwietnia 2020 r. funkcję kierownika jednostki pełniła Agnieszka Gwardiak.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zgodność wykorzystania przez podmioty ekonomii społecznej środków finansowych z warunkami określonymi w umowie z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej. 2. Trwałość efektów uzyskanych dzięki wsparciu udzielonemu przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla realizacji celów kontroli mogą być wykorzystane dane dokumenty z okresu wcześniejszego i późniejszego w zakresie związanym z przedmiotem kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Joanna Celińska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KPS/42/2021 z 5 lipca 2021 r.

(akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Ostrowska Spółdzielnia Socjalna utworzyła pięć miejsc pracy, na które otrzymała wsparcie finansowe z Projektu *Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej w subregionie ostrołęckim – IWES 3*, finansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WM na lata 2014-2020) współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zachowano trwałość wszystkich utworzonych miejsc pracy przez okres wynikający z zawartej umowy o przyznanie wsparcia finansowego, a cztery spośród pięciu osób zatrudnionych na utworzonych stanowiskach pracowały także po zakończeniu okresu dofinansowania. Forma zatrudnienia osób na stanowiskach dotacyjnych była zgodna z określoną we wniosku, zaś wymiar ich pracy był równy lub wyższy od wskazanego w tym dokumencie.

Badanie 22 faktur na łączną kwotę 70 tys. zł, dotyczących wydatków poniesionych ze środków otrzymanych w ramach ww. projektu, wykazało że żaden z dokumentów nie zawierał elementów wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

1994 r. rachunkowości³, tj. stwierdzenia sprawdzenia pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), a także podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania. Brak tego typu zapisów nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, czy sprzęt i urządzenia wykorzystywane przez Spółdzielnię do wykonywania pracy, zostały zakupione ze środków otrzymanej dotacji i zgodnie z podpisaną umową o przyznanie wsparcia finansowego. Spółdzielnia nie opracowała instrukcji obiegu i kontroli dokumentów księgowych, z której wynikałoby kto jest odpowiedzialny za sprawdzenie dowodu pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym, kto zatwierdza dowody księgowe i jaki jest zakres kontroli finansowo-księgowej.

Zdecydowana większość sprzętu, maszyn i urządzeń zakupionych jako środki trwałe przez Spółdzielnię z otrzymanego wsparcia nie została ujęta w Ewidencji Środków Trwałych Spółdzielni. W ewidencji ujęto jedynie samochód dostawczy, który został poprawnie sklasyfikowany, tj. zaliczony do właściwej kategorii środków trwałych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zgodność wykorzystania przez podmiot ekonomii społecznej środków finansowych z warunkami określonymi w umowie z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej

Opis stanu faktycznego

1.1. Ostrowska Spółdzielnia Socjalna powstała w 2019 r.⁵. Statut Spółdzielni Socjalnej „Ostrowska Spółdzielnia Socjalna” (dalej: Statut) został przyjęty uchwałą nr 2/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r. Zebrania Członków Założycieli spółdzielni socjalnej pn. „Ostrowska Spółdzielnia Socjalna” w sprawie przyjęcia Statutu. Spółdzielnia została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym 19 lutego 2020 r. Członkami założycielami spółdzielni są Miasto Ostrów Mazowiecka i Powiat Ostrowski⁶. Zgodnie ze Statutem celem Spółdzielni jest:

- przywrócenie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa oraz umożliwienie osobom pozostającym bez pracy i niepełnosprawnym aktywizacji zawodowej;
- prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej, docelowo w formie szkoleń, kursów warsztatów, jak i prowadzenie działalności gospodarczej;
- realizacja doniosłych społecznie celów, takich jak tworzenie więzi międzyludzkich oraz reintegracja społeczna oraz podejmowanie przez Spółdzielnię działania mającego na celu odbudowanie i podtrzymanie u członków będących osobami fizycznymi oraz pracowników Spółdzielni umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej oraz pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.

(akta kontroli: str. 3-42)

1.2. We wniosku o przyznanie wsparcia finansowego (biznesplanie) na utworzenie miejsc pracy w nowozakładanym przedsiębiorstwie społecznym w ramach projektu *Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej subregion ostrołęcki – IWES 3*, OSS wносиła o:

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: ustawa o rachunkowości.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Uchwała nr 1/2019 z dnia 31 grudnia 2019 r. Zebrania Członków Założycieli spółdzielni socjalnej pod nazwą „Ostrowska Spółdzielnia Socjalna” w sprawie utworzenia spółdzielni.

⁶ Rozdział III § 8 Statutu.

- jednorazową dotację na założenie przedsiębiorstwa społecznego i utworzenie pięciu miejsc pracy dla osób zakwalifikowanych do wsparcia dotacyjnego w łącznej kwocie 70 tys. zł; kwota dotacji przypadająca na jedną osobę zakwalifikowaną do wsparcia dotacyjnego wynosiła 14 tys. zł;
- finansowe wsparcie pomostowe w łącznej kwocie 33 tys. zł dla pięciu pracowników; średniomiesięczna kwota wsparcia dla każdego z pracowników dotacyjnych wyniosła 1,1 tys. zł, przez okres sześciu miesięcy.

Zadeklarowany we wniosku o przyznanie wsparcia finansowego rodzaj działalności Spółdzielni to: sprzątanie na terenach nieruchomości będących w zasobach Miasta Ostrów Mazowiecka i Powiatu Ostrowskiego; sprzątanie wokół budynków, odśnieżanie, pielęgnacja zieleni, koszenie, przycinanie i karczowanie. Realizacja ww. usług miała odbywać się na zlecenie samorządów: Miasta Ostrów Mazowiecka, Powiatu Ostrowskiego oraz innych podmiotów, np. firm, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot lokatorskich.

Jako główne ryzyko zagrażające funkcjonowaniu Spółdzielni wskazano ewentualne problemy o charakterze kadrowym, tj. brak chęci do pracy, absencja, niska jakość świadczonej pracy, co może zaprzepaścić szansę na uzyskanie przez Spółdzielnię zleceń pracy. Zaznaczono jednocześnie, że z wyliczeń wielkości zleceń zaplanowanych dla OSS przez samorzady nie dostrzeżono zagrożenia braku pracy powodującego konieczność zwalniania pracowników, czy likwidację Spółdzielni.

Spółdzielnia planowała utworzyć:

- dwa stanowiska pracy dla osób sprzątających – umowy o pracę na 12 miesięcy, ½ etatu (osoby odpowiedzialne m.in. za: sprzątanie budynków użyteczności publicznej i biur, chodników, ścieżek rowerowych, skwerów, parków otoczenia budynków oraz obiektów przemysłowych, w okresie zimowym również odśnieżanie);
- trzy stanowiska dla pomocniczych pracowników konserwacji terenów zieleni – umowy o pracę na 12 miesięcy, ½ etatu (osoby odpowiedzialne m.in. za: realizację usług pielęgnacji zieleni, pielęgnację i koszenie trawy, przycinanie drzew i krzewów, w okresie zimowym odśnieżanie chodników, skwerów, traktów w parkach oraz otoczenia budynków).

(akta kontroli: str. 58-81)

Umowa o przyznanie wsparcia finansowego w ramach Projektu *Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej w subregionie ostrołęckim – IWES 3*, finansowanego w ramach RPO WM na lata 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, pomiędzy Fundacją Fundusz Współpracy⁷ (Realizatorem projektu) a Ostrowską Spółdzielnią Socjalną (Beneficjentem pomocy) zawarta została 11 maja 2020 r.⁸ na łączną kwotę 103 tys. zł⁹.

(akta kontroli: str. 43-80)

W § 4 ust. 12 ww. umowy wymienione zostały osoby, dla których – na utworzenie miejsc pracy – Spółdzielnia otrzymała środki finansowe. Umowy o pracę z wszystkimi osobami wskazanymi w biznesplanie zawarte zostały 11 maja 2020 r., tj. w dniu podpisania umowy o przyznanie wsparcia finansowego.

Zgodnie z § 5 ust. 2 lit. b umowy o przyznanie wsparcia finansowego, Spółdzielnia zobowiązała się do zatrudnienia, wymienionych w umowie, osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na okres co najmniej 12 miesięcy od dnia

⁷ Fundacja Fundusz Współpracy pełniła rolę Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej (dalej: OWES).

⁸ Umowa nr 119/2020/BZP/DWES. Projekt realizowany przez Fundację Fundusz Współpracy na podstawie umowy nr RPMA.09.03.00-14-b025/18-00 z dnia 8 kwietnia 2019 r., zawartej z Województwem Mazowieckim, w imieniu którego działała Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych.

⁹ Na kwotę 103 tys. zł składała się: dotacja w wysokości 70 tys. zł i wsparcie pomostowe w wysokości 33 tys. zł.

podpisania umowy. Zatrudnienie osób na 12 miesięcy OSS deklarowała także we wniosku o przyznanie wsparcia (biznesplanie)¹⁰.

Kontrola wykazała, że osoby wymienione w § 4 ust. 12 umowy, dla których na utworzenie stanowisk pracy Spółdzielnia otrzymała wsparcie finansowe, zostały zatrudnione (pierwsze umowy) na krótsze okresy, tj.:

- dwie osoby zatrudnione zostały na czas od 11 maja do 31 grudnia 2020 r., następnie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Przez cały okres zatrudnienie w wymiarze pełnego etatu.
- trzech pracowników zatrudnionych zostało na czas od 11 maja 2020 r. do 31 lipca 2020 r. Dwóch spośród nich otrzymało kolejne umowy na okres 1 sierpnia 2020 r. – 31 maja 2021 r. Jeden z tych pracowników zakończył pracę w Spółdzielni z dniem 31 grudnia 2020 r., na tym stanowisku zatrudniony został, od 11 stycznia 2021 r. do 31 maja 2021 r. inny pracownik. Trzeci z ww. pracowników zakończył pracę w Spółdzielni na stanowisku dotacyjnym z dniem 31 lipca 2020 r. i na jego miejsce zatrudniony został inny pracownik, który otrzymał umowę o pracę od 3 sierpnia 2020 r. do 31 października 2020 r., a następnie od 1 listopada 2020 r. do 31 maja 2021 r.

Kopie wszystkich zawartych umów o pracę zostały przekazane do OWES¹¹.

(akta kontroli: str. 43-54, 84-101)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu OSS powodem zawarcia umów z pracownikami dotacyjnymi na krótsze okresy była konieczność poznania, jak będą radzić sobie te osoby z nową pracą oraz z nową rzeczywistością. Większość pracowników udało się zaktywizować i przepracowali w Spółdzielni ponad rok lub pracują do dnia dzisiejszego. Wszystkie dokumenty rekrutacyjne oraz skany umów z pracownikami zostały przekazane do OWES, który nie zgłaszał zastrzeżeń do okresów zatrudnienia pracowników.

(akta kontroli: str. 385-389)

Z informacji uzyskanej od Fundacji Fundusz Współpracy wynika natomiast, że umowa o wsparcie finansowe obliguje jedynie przedsiębiorstwo społeczne do zachowania trwałości utworzonych miejsc pracy przez okres 12 miesięcy. W umowie nie ma postanowienia, które obligowałoby przedsiębiorstwo do zawierania umów z pracownikami od razu na 12 miesięcy, zatem OWES dopuszcza możliwość zawierania umów z pracownikami na krótsze okresy i przedłużenia ich do 12 miesięcy, w celu zachowania trwałości dotacyjnego stanowiska pracy.

(akta kontroli: str. 474-476)

Zgodnie z § 4 ust. 15 podpisanej umowy miejsce / stanowisko pracy, na które przyznano środki powinno być utrzymane przez okres co najmniej 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy. W przypadku gdy pracownik rezygnuje z zatrudnienia przed upływem ww. terminu, wówczas Beneficjent pomocy jest zobowiązany do zachowania ciągłości zatrudnienia na wolnym stanowisku pracy i w miejsce odchodzącego pracownika zatrudnia nowego pracownika.

Na dwóch stanowiskach pracy utworzonych w wyniku otrzymanego dofinansowania nastąpiły zmiany kadrowe. Jedna z osób¹², posiadająca pierwszą umowę o pracę na okres 11 maja – 31 lipca 2020 r. oraz drugą na okres 1 sierpnia 2020 r – 31 maja 2021 r., złożyła pisemną rezygnację z pracy z dniem 31 grudnia 2020 r. Na tym stanowisku, od 11 stycznia 2021 r., została zatrudniona inna osoba w wymiarze pełnego etatu. O rezygnacji osoby wskazanej w biznesplanie i zatrudnieniu na tym

¹⁰ W pkt 4 wniosku.

¹¹ Kopie pierwszych umów przekazane za pośrednictwem poczty e-mail 11 maja 2020 r. oraz następnym po ich podpisaniu.

¹² Osoba zatrudniona na stanowisku pracownika gospodarczego w wymiarze ½ etatu.

stanowisku innej osoby, Spółdzielnia poinformowała OWES – przesyłając kopię umowy – 20 stycznia 2021 r.

Druga z osób¹³, posiadająca umowę o pracę na okres 11 maja – 31 lipca 2020 r., nie zrezygnowała z wykonywania pracy, lecz to Spółdzielnia zrezygnowała z dalszego zatrudniania tej osoby. Na tym stanowisku, od 3 sierpnia 2020 r., została zatrudniona inna osoba (początkowo na czas od 3 sierpnia do 31 października 2020 r., a następnie od 1 listopada 2020 r. do 31 maja 2021 r.). O zmianie kadrowej Spółdzielnia poinformowała Realizatora projektu, przesyłając w dniu 31 sierpnia 2020 r. kopię zawartej umowy. OWES nie zgłosił zastrzeżeń w tym zakresie.

(akta kontroli: str. 91-101)

Z wyjaśnień Prezesa Zarządu OSS wynika, że Spółdzielnia zrezygnowała z dalszego zatrudniania tego pracownika, gdyż od samego początku sprawiał on kłopoty. Zastrzeżenia odnosiły się nie tylko do wykonywania przez niego powierzonych zadań, ale miał też negatywny wpływ na pozostałych pracowników, a ponadto były podejrzenia, że stawia się do pracy w stanie nietrzeźwym. Takie sytuacje miały miejsce przede wszystkim po otrzymaniu przez pracownika wynagrodzenia. Rozmowy z pracownikiem, m.in. mobilizowanie, upominanie nie przynosiły poprawy. Dodatkowo 3 lipca 2020 r. wobec tego pracownika została przeprowadzona interwencja Policji, która zakończyła się otrzymaniem przez niego mandatu (w miejscu publicznym, w czasie pracy spożywał alkohol). Pracownik ten dostał jeszcze jedną szansę – po zakończeniu 3-miesięcznej umowy został zatrudniony w Spółdzielni na umowę zlecenie. O problemach z pracownikami, w szczególności z ww. osobą, informowany był opiekun projektu ze strony OEWS. Spółdzielnia nie uzyskała jednak wsparcia. Prezes przyznał, że Spółdzielnia nie zwracała się o pomoc w tym zakresie do osoby, która w OWES była osobą zajmującą się wsparciem reintegracyjnym pracowników zatrudnionych na stanowiskach dotacyjnych. O rezygnacji z dalszego zatrudniania tego pracownika oraz o zastąpieniu go inną osobą poinformowany został OWES. Nie było żadnych zastrzeżeń do przeprowadzonej zmiany.

(akta kontroli: str. 385-389)

W ocenie NIK przed rezygnacją z dalszego zatrudniania tej osoby Spółdzielnia powinna wykorzystać wszystkie istniejące możliwości aktywizacji zawodowej tego pracownika, gdyż przywracanie na rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jest jednym z głównych celów działalności OSS.

W związku ze zmianami kadrowymi, jakie nastąpiły na wspieranych stanowiskach pracy, 11 stycznia 2021 r. podpisano Aneks nr 1 do umowy nr 119/2020/BZP/DWES o przyznaniu wsparcia finansowego w ramach Projektu *Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej w subregionie ostrołęckim – IWES 3*, finansowanego w ramach RPO WM na lata 2014-2020. Na podstawie podpisanego aneksu zmianie uległ § 4 ust. 12 umowy, w którym wskazano także osoby zatrudnione na dofinansowanych stanowiskach po dokonaniu zmian kadrowych. Pozostałe warunki umowy nie zostały zmienione.

(akta kontroli: str. 82-83)

Zgodnie z umową wsparcie finansowe obejmowało dotację na utworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwie społecznym w wysokości 70 tys. zł (§ 2 ust. 1 lit. a). Dotacja została wypłacona 25 maja 2020 r., tj. 14 dni od dnia zawarcia umowy.

(akta kontroli: str. 164-165)

Otrzymane środki mogły być przeznaczone na: zakup oraz leasing sprzętu rozumianego jako środki trwałe; pozostały sprzęt i wyposażenie; wartości

---

¹³ Osoba zatrudniona na stanowisku pracownika gospodarczego w wymiarze ½ etatu.

niematerialne i prawne; dostosowanie pomieszczeń na potrzeby podejmowanej działalności, zakup materiałów i usług związanych z podejmowaną działalnością.

Złożony wniosek o dofinansowanie (biznesplan) przewidywał zakup urządzeń i wyposażenia typu: kosiarka spalinowa z osprzętem (2 szt., kwota 10 tys. zł brutto), kosa spalinowa z osprzętem (2 szt., kwota 5 tys. zł brutto), nożyce spalinowe do żywopłotów (2 szt., kwota 6 tys. zł brutto), dmuchawa spalinowa do liści (2 szt., kwota 4 tys. zł brutto), odśnieżarka spalinowa z napędem (2 szt., kwota 20 tys. zł brutto), drobne narzędzia do sprząniania (zestaw, 3 tys. zł brutto), drobne narzędzia ogrodnicze (zestaw, 6 tys. zł brutto), odzież robocza i akcesoria BHP (zestaw, 5 tys. zł brutto), wyposażenie biura (zestaw, 9,5 tys. zł brutto), wyposażenie pomieszczenia socjalnego dla pracowników (zestaw, 1,5 tys. zł brutto). Zakupy niezbędne były ze względu na realizację usług pielęgnacji zieleni, usług porządkowych, zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz prowadzenia czynności administracyjno-kadrowych.

(akta kontroli: str. 58-80)

Zawarta umowa przewidywała możliwość zmian w biznesplanie i sposobie wykorzystania wsparcia finansowego (§ 10). Beneficjent mógł wystąpić do Realizatora projektu z pisemnym wnioskiem o taką zmianę, w szczególności w zakresie zestawienia towarów, lub usług przewidzianych do zakupienia, ich parametrów technicznych lub jakościowych oraz wartości jednostkowych. Realizator projektu zobowiązał się do pisemnego poinformowania Beneficjenta pomocy o zatwierdzeniu lub odrzuceniu wnioskowanych zmian w ciągu 15 dni od dnia otrzymania wniosku. Zmiany w budżecie będącym częścią biznesplanu w wysokości nieprzekraczającej 10% zakładanej wartości wydatków nie wymagały aneksu do umowy. Zgoda oraz zakres zmian powinny być zatwierdzone przez Realizatora projektu na piśmie. W przypadku dokonania przez Beneficjenta pomocy wydatków, które nie były zgodne z zatwierdzonym i obowiązującym biznesplanem, Realizator projektu mógł uznać je za niekwalifikowalne i podlegające zwrotowi.

W dniu 18 maja 2020 r. Spółdzielnia zgłosiła do OWES propozycję zmian w budżecie wniosku o dofinansowanie. OSS zrezygnowała z zakupienia sprzętu i urządzeń na łączną kwotę 15 tys. zł¹⁴. Zaproponowano również zakup tańszego sprzętu¹⁵, przez co zaoszczędzono dodatkowo 7,2 tys. zł.

W wyniku rezygnacji z zakupu części sprzętu oraz zakupu tańszego sprzętu i urządzeń, zaoszczędzono łącznie 22,2 tys. zł, co oznacza, że zmiany w budżecie będącym częścią biznesplanu stanowiły 31,7% zakładanej wartości wydatków. Kontrola wykazała, że w związku z tymi zmianami nie podpisano aneksu do umowy.

(akta kontroli: str. 69-80)

Prezes Zarządu OSS zaznaczył, że Spółdzielnia otrzymała od OWES zgodę na dokonanie zmian w biznesplanie, o które wnioskowała w maju 2020 r., tuż po podpisaniu umowy. Ponieważ po zatwierdzeniu zmian przez Realizatora projektu OSS nie otrzymała aneksu do podpisu uznano, że nie jest on wymagany.

Z wyjaśnień udzielonych przez Prezesa Zarządu Fundacji Fundusz Współpracy, wynika że Fundacja poinformowała Spółdzielnię pisemnie (w formie elektronicznej) o zatwierdzeniu wnioskowanych zmian. Proponowane zmiany, nie powodowały

¹⁴ OSS zrezygnowała z zakupu: 1 szt. nożyc spalinowych do żywopłotów (3 tys. zł brutto); 1 szt. dmuchawy spalinowej do liści (2 tys. zł brutto); 1 szt. odśnieżarki spalinowej (10 tys. zł brutto).

¹⁵ Kosiarka spalinowa z osprzętem (2 szt., zmiana z 10 tys. zł na 8,3 tys. zł, oszczędność – 1,7 tys. zł); kosa spalinowa z osprzętem (2 szt., zmiana z 5 tys. zł na 4,5 tys. zł, oszczędność – 502 zł); nożyce spalinowe do żywopłotów (1 szt. zmiana z 3 tys. zł na 2,2 tys. zł, oszczędność – 778 zł); odśnieżarka spalinowa z napędem (1 szt., zmiana z 10 tys. zł na 8,5 tys. zł, oszczędność – 1,5 tys. zł); dmuchawa spalinowa do liści (1 szt., zmiana z 2 tys. zł na 1,8 tys. zł, oszczędność – 183 zł); wyposażenie biura (1 zestaw, zmiana z 9,5 tys. zł, na 7 tys. zł, oszczędność – 2,5 tys. zł).

zwiększenia wysokości udzielonej dotacji¹⁶. Z uwagi na pandemię Zarząd Fundacji zdecydował, że od 17 marca 2020 r. *praca w Fundacji wykonywana będzie zdalnie, natomiast siedziba (...) Fundacji będzie zamknięta*. W związku z tym, domyślną formą czynności podejmowanych w ramach projektów realizowanych w Fundacji po ww. dacie, w tym komunikacji uzgodnień z beneficjentami wsparcia, była droga elektroniczna. Mając na uwadze nadzwyczajną sytuację pandemii, zatwierdzenie zmian w biznesplanie Spółdzielni również odbyło się z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej. Aneks do przedmiotowej umowy nie został sporządzony, jednak OWES był poinformowany o planowanych zmianach w budżecie i zatwierdził je w formie pisemnej. Tym samym, wnioskowane zmiany stały się obowiązujące, a nowa wersja budżetu dotacji została zaakceptowana.

(akta kontroli: str. 466-480)

Z zaoszczędzonych środków OSS zamierzała dodatkowo zakupić: samochód dostawczy za kwotę 17,5 tys. zł, zamiarkę mechaniczną za kwotę 1,7 tys. zł, opryskiwacz za kwotę 1 tys. zł, pilarkę spalinową za kwotę 1 tys. zł oraz dwa wózki ogrodowe (mały i duży) za łączną kwotę 939 zł. Zakup samochodu dostawczego uzasadniono koniecznością przewożenia urządzeń i narzędzi oraz odpadów (trawa, liście, gałęzie), jak również transportowania osób z jednego miejsca wykonywania prac na inne, do czego w początkowym okresie realizacji umowy wykorzystywano prywatny samochód i przyczepkę jednego z pracowników Spółdzielni. Po rozpoczęciu wykonywania prac zmodyfikowano też potrzeby w zakresie sprzętu i urządzeń. Zmiany te 27 maja 2020 r. zaakceptowane zostały przez Fundację Fundusz Współpracy.

(akta kontroli: str. 77-80)

Wydatki podlegające finansowaniu Beneficjent pomocy powinien ponieść w terminie do czterech miesięcy od dnia przekazania dotacji (§ 3 ust. 2 umowy). Środki wypłacone zostały 25 maja 2020 r, zatem termin na ich wykorzystanie upływał 25 września 2020 r.

Otrzymana dotacja w wysokości 70 tys. zł wykorzystana została do dnia 31 lipca 2021 r., tj. w terminie określonym w zawartej umowie. Kontrola wykazała, że zakupiony sprzęt w 12 pozycjach różnił się od wskazanego w zmienionym biznesplanie: zrealizowano częściowo tańsze zakupy¹⁷, zaś cena części zakupionego sprzętu była wyższa od wskazanej w zmienionym biznesplanie¹⁸.

Łączna kwota zmian wyniosła 7,4 tys. zł, tj. 10,6% zakładanej wartości wydatków, co oznacza, że także w tym przypadku powinien zostać podpisany aneks do umowy. Zgodnie z § 10 ust. 1 umowy tylko zmiany w budżecie będącym częścią biznesplanu w wysokości nieprzekraczającej 10% zakładanej wartości wydatków nie wymagały aneksu do umowy. Wykaz zakupionego sprzętu i urządzeń przekazany został do OWES. Kontrola wykazała, że aneks nie został podpisany.

(akta kontroli: str. 193-271)

¹⁶ Wnioskowane zmiany w pozycjach budżetowych dotyczyły przeorganizowania budżetu: rezygnacji z części zakupów, zakupu tańszego sprzętu, nowych zakupów inwestycyjnych; na łączną kwotę 22,2 tys. zł.

¹⁷ Zakupiono 2 szt. kosi spalinowej z osprzętem za łączną kwotę 4 tys. zł (mniej o 450 zł w porównaniu do biznesplanu); opryskiwacz za kwotę 650 zł (mniej o 400 zł w porównaniu do biznesplanu), dwa wózki ogrodowe za łączną kwotę 753,89 zł (mniej o 185,11 zł w porównaniu do biznesplanu); drobne narzędzia ogrodnicze za łączną kwotę 4,8 tys. zł (mniej o 1,2 tys. zł w porównaniu do biznesplanu); odzież roboczą i akcesoria BHP za łączną kwotę 4,8 tys. zł (mniej o 172,54 zł w porównaniu do biznesplanu); wyposażenie biura za łączną kwotę 5,7 tys. zł (mniej o 1,3 tys. zł w porównaniu do biznesplanu).

¹⁸ Nożyce spalinowe do żywopłotu (w biznesplanie wskazano 1 szt. za kwotę 2,2 tys. zł, zakupiono 2 szt. za łączną kwotę 3,8 tys. zł, więcej o 1,6 tys. zł); samochód dostawczy (w biznesplanie wskazano kwotę 17,5 tys. zł, zakupiono za kwotę 18,5 tys. zł, więcej o 1 tys. zł); pilarka spalinowa (w biznesplanie wskazano 1 tys. zł, zakupiono za kwotę 1,05 tys. zł, więcej o 52 zł); dorodne narzędzia do sprzątania (w biznesplanie wskazano kwotę 3 tys. zł, zakupiono za łączną kwotę 4 tys. zł, więcej o 1 tys. zł); wyposażenie pomieszczenia socjalnego dla pracowników (w biznesplanie wskazano kwotę 1,5 tys. zł, zakupiono za łączną kwotę 1,6 tys. zł, więcej o 68,13 zł).

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółdzielni rozliczenie dotacji, wraz z skanami faktur zakupu, zostało bez zastrzeżeń zatwierdzone przez OWES.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu Fundacji Fundusz Współpracy wydatki rozliczone w ramach wsparcia finansowego dotacji były zgodne pod względem kategorii z zatwierdzoną wersją budżetu po wnioskowanych zmianach. Zmiany nastąpiły jedynie w zakresie wysokości faktycznie poczynionych zakupów między kategoriami, a łączna kwota zmian wyniosła nieznacznie ponad 10%. Wprowadzone zmiany były zweryfikowane przez OWES i zatwierdzone pismem informującym Spółdzielnię o rozliczonym wsparciu finansowym w postaci dotacji. Nad prawidłowością realizacji wydatkowania zaplanowanego budżetu czuwał także doradca biznesowy oddelegowany do współpracy z przedsiębiorstwem.

(akta kontroli: str. 466-480)

Spółdzielnia miała obowiązek rozliczenia środków finansowych przekazanych przez OWES. Rozliczenie dotacji powinno nastąpić w terminie 30 dni od ostatniego dnia, w którym dotacja mogła zostać wykorzystana. Rozliczając dotację Spółdzielnia powinna przekazać oświadczenie o dokonaniu zakupów / wydatków zgodnie z biznesplanem, a także szczegółowe zestawienie zakupionych dóbr i usług oraz ich wartości (§ 8 ust. 1 i 2 umowy).

Rozliczenie otrzymanej dotacji powinno nastąpić do 25 października 2020 r.¹⁹ Dokumenty rozliczające dotację (zestawienia oraz kopie wszystkich dokumentów potwierdzających poniesienie wydatków) przesłane zostały przez Spółdzielnię do OWES 2 września 2020 r., tj. w terminie wskazanym w podpisanej umowie. W dniu 26 listopada 2020 r. Fundacja Fundusz Współpracy poinformowała Spółdzielnię, że rozliczenie dotacji na rozpoczęcie działalności w formie przedsiębiorstwa społecznego, poprzez tworzenie miejsc pracy dla osób zagrożonych ubóstwem i / lub wykluczeniem społecznym, zostało zatwierdzone.

(akta kontroli: str. 193-204)

Badanie 22 faktur na łączną kwotę 70 tys. zł, dotyczących skontrolowanych wydatków, wykazało że żaden z dowodów księgowych nie zawierał elementów wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 205-271)

Kontrola wykazała także, że jedna z faktur²⁰ na kwotę 591,04 zł, z czego dofinansowanie wynosiło 421,29 zł, za zakup drobnych narzędzi ogrodniczych, zapłacona została po upływie wskazanego terminu płatności. W czasie kontroli NIK Spółdzielnia uzyskała oświadczenie od wystawcy faktury o niedochodzeniu odsetek za nieterminową płatność. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 267-270)

Wszystkie wydatki zrealizowane przez Spółdzielnię ze środków otrzymanych w wyniku podpisanej umowy ujęto w ewidencji księgowej: na koncie 130 – Rachunek bieżący jednostki oraz 201 – Rozrachunki z dostawcami.

(akta kontroli: str. 205-212, 216-217, 229-230, 243-244)

W wyniku dokonanych oględzin, kontroler ustalił, że wszystkie zakupione przez Spółdzielnię, ze środków pochodzących z dotacji, urządzenia, narzędzia i artykuły są użytkowane przez pracowników OSS i znajdują się w miejscach, gdzie pracownicy OSS wykonują pracę. Urządzenia do sprzątania (odkurzacze przemysłowe oraz drobne urządzenia do sprzątania) znajdowały się w Ostrowi

¹⁹ Dotacja została przekazana 25 maja 2020 r. i zgodnie z § 3 ust. 2 umowy powinna zostać wykorzystana w terminie do 4 miesięcy od dnia przekazania, tj. do 25 września 2020 r.

²⁰ Faktura VAT nr 566/06/2020 z 30 czerwca 2020 r.

Mazowieckiej w budynkach: Urzędu Miasta przy ul. 3 Maja 66 oraz Starostwa przy ul. 3 Maja 51. Pozostałe drobne narzędzia do sprzątanía znajdowały się w innych budynkach, gdzie pracownicy Spółdzielni również wykonywali usługi sprzątanía pomieszczeń, tj. w Wydziale Komunikacji przy ulicy Brokowskiej 37, Urzędzie Pracy przy ulicy 3 Maja 55, Powiatowym Zespole Orzekania o Niepełnosprawności przy ul. Widnichowskiej 20, Powiatowym Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej przy ul. B. Prusa 3. Urządzenia do pielęgnacji zieleni i utrzymania porządku w mieście (kosiarki i kosi spalinowe, nożyce do żywopłotów, dmuchawa do liści, zamiatarka, odśnieżarka, pilarka, samochód oraz drobne narzędzia służące do sprzątanía ulic, skwerów i trawników), po godzinach pracy przechowywane były w magazynie przy ul. Partyzantów 23. Magazyn ochraniający jest przez firmę ochroniarską oraz wyposażony w alarm. Plac przed magazynem, na którym parkowany jest samochód dostawczy jest ogrodzony, z bramą zamykaną na klucz. Wyposażenie biura (komputer przenośny, drukarka, krzesła oraz drobne artykuły biurowe) znajdowały się w pomieszczeniu biurowym Spółdzielni przy ul. 3 Maja 57. Wyposażenie pomieszczenia socjalnego znajdowało się w pomieszczeniu socjalnym dla pracowników, w którym przechowywano również zapasowe (nowe) ubrania robocze typu: koszulki, bluzy, kamizelki, kurtki oraz buty robocze. Ubrania miały nadruk Ostrowskiej Spółdzielni Socjalnej. Wszystkie zakupione przez OSS urządzenia, narzędzia i artykuły nosiły znamiona użytkowania (zabrudzenia, pozostałości trawy, liści), co wskazuje, że były wykorzystywane do wykonywania prac polegających na sprzątaníu, ścinaniu, koszeniu i pielęgnacji zieleni.

(akta kontroli: str. 294-295)

Spośród zakupionych przez Spółdzielnię ze środków dotacji maszyn i urządzeń tylko samochód dostawczy został ujęty w Ewidencji Środków Trwałych OSS i poprawnie sklasyfikowany, tj. zaliczony do właściwej kategorii środków trwałych, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)²¹. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 287-293)

Podpisana umowa przewidywała także uzyskanie podstawowego wsparcia pomostowego w całkowitej wysokości 33 tys. zł, wypłacanego w sześciu miesięcznych transzach wynoszących po 5,5 tys. zł każda (§ 2 umowy ust. 1 lit. b), liczonych od dnia zawarcia umowy, tj. od 11 maja 2020 r. do 11 listopada 2020 r. (§ 4 umowy ust. 1).

Realizator projektu zobowiązał się do wypłacenia pierwszej raty środków w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy, warunkiem wypłacenia kolejnych rat wsparcia pomostowego było przedstawienie kopii umów o pracę wraz z deklaracjami ZUS, stanowiącymi potwierdzenie zatrudnienia.

Zgodnie z umową w szczególnie uzasadnionych przypadkach istniała możliwość wypłacenia zaległych transz wsparcia pomostowego kumulatywnie w liczbie nie większej niż trzy transze (§ 4 ust. 2). Kontrola wykazała, że za lipiec 2020 r. wsparcie pomostowe Spółdzielnia otrzymała z opóźnieniem jednego miesiąca²². Wsparcie zostało wypłacone 7 września 2020 r. w wysokości 11 tys. zł, tj. dwóch transz jednocześnie²³.

(akta kontroli: str. 164-176, 300-373)

²¹ Dz. U. poz. 1864, dalej: rozporządzenie w sprawie KŚT.

²² Wsparcie pomostowe wypłacono w dniach: 25 maja 2020 r. w wysokości 5,5 tys. zł (w terminie 14 dni od dnia zawarcia umowy), 3 lipca 2020 r. w wysokości 5,5 tys. zł, 7 września 2020 r. w wysokości 11 tys. zł, 30 września 2020 r. w wysokości 5,5 tys. zł oraz 28 października 2020 r. w wysokości 5,5 tys. zł.

²³ Za miesiące lipiec i sierpień 2020 r.

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu OSS, przerwa w wypłacie wsparcia pomostowego spowodowana była opóźnieniem w przekazaniu przez Spółdzielnię do OWES deklaracji ZUS zatrudnionych pracowników. Powodem opóźnienia była przerwa urlopowa Kierownika Spółdzielni. Brak wsparcia pomostowego nie utrudnił funkcjonowania Spółdzielni.

(akta kontroli: str. 385-389)

Zgodnie z umową środki przyznane na wsparcie pomostowe mogły zostać przeznaczone na bieżące wydatki związane z prowadzoną działalnością, w szczególności na: wynagrodzenia, w tym składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne; koszty opłat bankowych; koszty opłat administracyjnych i skarbowych ponoszonych w związku z prowadzoną działalnością; koszty wynajmu i eksploatacji lokalu przeznaczonego do prowadzenia działalności gospodarczej; koszty marketingu i promocji prowadzonej działalności; koszty usług i doradztwa w zakresie finansowym, księgowym, ekonomicznym i prawnym (§ 4 ust. 3 umowy). Otrzymane przez Spółdzielnię wsparcie pomostowe zostało wydatkowane zgodnie z podpisaną umową, tj. na składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne²⁴, usługi w zakresie księgowym²⁵ oraz refundację części wynagrodzenia²⁶.

Beneficjent pomocy miał obowiązek rozliczenia finansowego wsparcia pomostowego, które zgodnie z § 8 ust. 3 zawartej umowy powinno nastąpić w terminie 30 dni począwszy od dnia, w którym powinna zostać wypłacona ostatnia transza wsparcia pomostowego. Ostatnia transza wsparcia pomostowego miała zostać wypłacona 11 listopada 2020 r. (§ 4 ust. 1 zawartej umowy), zatem Spółdzielnia powinna przekazać rozliczenie wsparcia pomostowego do 11 grudnia 2020 r. Wsparcie pomostowe rozliczone zostało po upływie terminu wynikającego z zawartej umowy. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 296-299)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółdzielni, Ostrowska Spółdzielnia Socjalna poddawała się czynnościom kontrolno-sprawdzającym w takim zakresie, w jakim wymagał tego OWES, który dokonywał monitoringu zgodności wykorzystania środków finansowych z warunkami zawartymi w umowie o wsparcie finansowe. Taki monitoring był prowadzony tylko na podstawie przesłanych formularzy rozliczenia wsparcia finansowego dotacji i wsparcia pomostowego wraz ze skanami wykazanych w nich dokumentów księgowych i potwierdzeniami zapłaty.

Spółdzielnia poddawała się także czynnościom prowadzonym przez OWES poprzez kontakt (telefoniczny i osobisty) ze strony przydzielonego doradcy biznesowego i opracowaną przez niego indywidualną ścieżką rozwoju przedsiębiorstwa społecznego.

Prezes Zarządu OSS wskazał, że Spółdzielnia nie była poddawana żadnym czynnościom prowadzonym przez OWES w zakresie płynności finansowej, nie przekazywano żadnych dokumentów dotyczących tej kwestii. Jedynie podczas wizyt doradcy OWES padały pytania *jak Spółdzielnia radzi sobie finansowo*. Doradca otrzymywał informacje o pozyskiwaniu kolejnych zleceń, np. na nasadzenia drzew, opieki nad bezdomnymi zwierzętami. W kolejnych miesiącach OSS zwiększyła zatrudnienie w wyniku otrzymanej dotacji na utworzenie nowych stanowisk pracy dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności z PFRON, a od 2021 r. podpisała kolejne umowy na sprzątnięcie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej oraz Środowiskowym Domu Samopomocy w Ostrowi Mazowieckiej.

---

²⁴ Kwota 25,2 tys. zł.

²⁵ Kwota 5,9 tys. zł.

²⁶ Kwota 1,9 tys. zł.

Z informacji uzyskanych od Fundacji Fundusz Współpracy wynika, że OWES dokonywał monitoringu zgodności wykorzystania środków finansowych z warunkami zastrzeżonymi w umowie o wsparcie finansowe w momencie otrzymania formularzy rozliczenia dotacji i wsparcia pomostowego wraz z kopiami dokumentów księgowych i potwierdzeniami zapłaty. Z uwagi na występowanie obostrzeń związanych z Covid-19 wizyty monitoringowe, które miały się rozpocząć w sierpniu 2020 r. w siedzibach przedsiębiorstw społecznych zostały przesunięte na IV kwartał 2021 r.

(akta kontroli: str. 385-389, 402-403)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie z art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21 ustawy o rachunkowości oraz wolne od błędów rachunkowych. Oznacza to, że przed ich ujęciem w księgach rachunkowych powinny być sprawdzone pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym.

Badanie 22 faktur na łączną kwotę 70 tys. zł dotyczących skontrolowanych wydatków wykazało, że żaden z dowodów księgowych nie zawierał stwierdzenia sprawdzenia pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), a także podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania, co było niezgodne z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości. Spółdzielnia nie posiadała także instrukcji obiegu i kontroli dokumentów księgowych, z której wynikałoby kto jest odpowiedzialny za sprawdzenie dowodu księgowego pod względem merytorycznym oraz formalno-rachunkowym, kto zatwierdza dowody księgowe i jaki jest zakres kontroli finansowo-księgowej.

(akta kontroli: str. 213-271)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu OSS biura rachunkowe, które prowadziły księgi rachunkowe Spółdzielni nie wymagały takich opisów. Dokumenty księgowe były ponadto udostępnione kontrolującemu wydatki z OWES i nie zostały zakwestionowane z powodu takich braków. Prezes przyznał także, że Spółdzielnia nie posiada instrukcji obiegu i kontroli dokumentów księgowych i zadeklarował, że brakujące dokumenty będą sukcesywnie opracowywane i wdrażane w OSS.

(akta kontroli: str. 481-484)

W ocenie NIK brak opisów dowodów księgowych nie pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, czy sprzęt wykorzystywany przez OSS do wykonywania pracy, został zakupiony ze środków otrzymanej dotacji i zgodnie z podpisaną umową o przyznanie wsparcia finansowego. Opis na fakturze powinien wskazywać nie tylko klasyfikację danego wydatku, ale także źródło jego finansowania oraz zgodność z umowami.

2. Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁷ wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Kontrola wykazała, że jedna z faktur – faktura VAT nr 566/06/2020 z 30 czerwca 2020 r. na kwotę 591,04 zł (z czego dofinansowanie wynosiło 421,29 zł), za zakup drobnych narzędzi ogrodniczych, której termin płatności przypadał na 14 lipca 2020 r. została zapłacona 5 sierpnia 2020 r., tj. 21 dni po upływie

²⁷ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, ze zm.

wskazanego terminu płatności. Spółdzielnia uzyskała oświadczenie od wystawcy faktury o niedochodzeniu odsetek za nieterminową płatność.

(akta kontroli: str. 267-269)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu OSS nieopłacenie faktury było wynikiem przeoczenia. Faktura zapłacona została natychmiast po zauważeniu błędu, tj. 5 sierpnia 2020 r.

(akta kontroli: str. 446-448)

3. Zgodnie z rozdziałem IV ust. 1 Polityki rachunkowości OSS, do środków trwałych zalicza się środki trwałe o wartości początkowej wynoszącej co najmniej 2 tys. zł. Spośród maszyn i urządzeń zakupionych przez Spółdzielnię z otrzymanego wsparcia finansowego, tylko środek transportu (samochód dostawczy) został ujęty w Ewidencji Środków Trwałych Ostrowskiej Spółdzielni Socjalnej i poprawnie sklasyfikowany, tj. zaliczony do właściwej kategorii środków trwałych, zgodnie z rozporządzeniem w sprawie KŚT. Pozostałe maszyny, urządzenia i narzędzia nie zostały ujęte w Ewidencji Środków Trwałych OSS.

(akta kontroli: str. 287-293)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółdzielni powodem nieujęcia w Ewidencji Środków Trwałych OSS pozostałych narzędzi zakupionych w ramach wsparcia finansowego z OWES było zaksięgowanie ich zakupu w koszty operacyjne, co wynikało z niedopatrzenia biura rachunkowego. Prezes zadeklarował, że narzędzia te zostaną ujęte w Ewidencji Środków Trwałych w tym roku, w ramach ujawnienia środka trwałego.

(akta kontroli: str. 487-488)

4. Spółdzielnia miała obowiązek rozliczenia finansowego wsparcia pomostowego, które zgodnie z § 8 ust. 3 zawartej umowy powinno nastąpić w terminie 30 dni począwszy od dnia, w którym powinna zostać wypłacona ostatnia transza wsparcia pomostowego. W przypadku OSS ostatnia transza wsparcia pomostowego miała zostać wypłacona 11 listopada 2020 r. (§ 4 ust. 1 zawartej umowy), zatem Spółdzielnia powinna przekazać rozliczenie tego wsparcia do 11 grudnia 2020 r. Formularz rozliczenia wsparcia pomostowego został przekazany do OWES w dniu 12 lutego 2021 r., tj. 63 dni po upływie terminu wskazanego w umowie.

(akta kontroli: str. 296-299)

Powodem opóźnień w rozliczeniu wsparcia pomostowego było m.in. długotrwałe zwolnienie lekarskie Kierownika OSS w okresie jesienno-zimowym. W listopadzie i grudniu Spółdzielnia otrzymała dotacje z PFRON na utworzenie stanowisk pracy dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, co również spowodowało nałożenie się kilku spraw określonych nieprzekraczalnymi terminami. Powodem opóźnienia była też trudność w wypełnieniu tego rozliczenia i prośba o pomoc opiekuna, doradcy biznesowego z ramienia OWES. Pierwsze spotkanie dotyczące pomocy w tym zakresie miało miejsce dopiero w styczniu 2021 r., dlatego ostateczne rozliczenie wsparcia nastąpiło w lutym 2021 r.

(akta kontroli: str. 385-389)

OCENA CZĄSTKOWA

OSS zgodnie z podpisaną umową utworzyła pięć stanowisk pracy, na które otrzymała wsparcie finansowe w ramach RPO WM na lata 2014-2020. NIK zwraca jednak uwagę, że pracownicy zatrudniani na tych stanowiskach otrzymali umowy o pracę na okresy krótsze niż wskazano w podpisanej umowie oraz że Spółdzielnia, bez wyczerpania wszystkich możliwości aktywizacji zawodowej, zrezygnowała z dalszego zatrudniania jednej z osób. NIK krytycznie ocenia brak opisów dowodów księgowych potwierdzających zakup sprzętu i urządzeń. Praktycznie uniemożliwia to jednoznaczne stwierdzenie, czy wydatkowane przez OSS środki finansowe zostały

zrealizowane zgodnie z podpisaną umową. NIK negatywnie ocenia także nieujęcie w Ewidencji Środków Trwałych sprzętu i urządzeń zakupionych ze środków otrzymanej dotacji.

OBSZAR

2. Trwałość efektów uzyskanych dzięki wsparciu udzielonemu przez Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

Opis stanu faktycznego

2.1. OSS zgodnie z zawartą umową o przyznanie wsparcia finansowego utworzyła pięć miejsc pracy, na które otrzymała dofinansowanie. W złożonym wniosku o przyznanie wsparcia (biznesplanie) Spółdzielnia deklarowała zatrudnienie wszystkich osób w wymiarze ½ etatu, na podstawie umowy o pracę.

Dwie spośród pięciu osób pracujących na utworzonych miejscach pracy, przez cały okres dofinansowania, zatrudnione były w wymiarze pełnego etatu²⁸. Kolejna osoba zatrudniona w okresie 11 maja – 31 lipca 2020 r. w wymiarze ½ etatu, w czasie od 1 sierpnia 2020 r. do 31 maja 2021 r. zatrudniona była w wymiarze pełnego etatu. Wymiar etatowy został zwiększony także w przypadku stanowiska pracy, z którego osoba złożyła rezygnację z dniem 31 grudnia 2020 r. Osoba pracująca na tym stanowisku od 11 stycznia 2021 r. została zatrudniona w wymiarze pełnego etatu. Piąta z osób pracujących na stanowisku dotacyjnym, przez cały okres trwania umowy o wsparcie finansowe, zatrudniona była w wymiarze ½ etatu. Wszystkie osoby przez cały okres dofinansowania stanowisk pracy zatrudnione były na podstawie umów o pracę. Utworzone przez Spółdzielnię dotacyjne miejsca pracy utrzymywane były przez okres 12 miesięcy od dnia zawarcia umowy, tj. zgodnie z postanowieniami § 4 ust. 15 zawartej umowy.

Cztery spośród pięciu osób zatrudnionych na ww. stanowiskach pracowały w Spółdzielni do czasu zakończenia kontroli NIK, tj. do 9 sierpnia 2021 r. Piąta z osób, pracująca na takim stanowisku od 11 maja 2020 r., z dniem 21 czerwca 2021 r. rozwiązała umowę o pracę na mocy porozumienia stron.

(akta kontroli: str. 84-101, 383-385)

2.2. OSS podpisując umowę o przyznanie wsparcia finansowego zobowiązała się także do prowadzenia działalności w formie przedsiębiorstwa społecznego przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy od dnia zawarcia tej umowy (§ 5 ust. 2 umowy).

(akta kontroli: str. 43-54)

OSS przez cały okres trwania umowy spełniała kryteria przedsiębiorstwa społecznego, tj. prowadziła działalność gospodarczą zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym, zatrudniała siedem osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, tj. poza pięcioma osobami pracującymi na stanowiskach dotacyjnych zatrudniała też dwie osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Osoby te stanowiły 35% wszystkich pracowników Spółdzielni. 18 spośród 20 pracowników OSS (90%) zatrudnionych było w oparciu o umowy o pracę.

(akta kontroli: str. 26-33, 42)

Według wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółdzielni nie wszystkie zaplanowane na 2020 r. zamierzenia mające na celu reintegrację społeczną pracowników OSS zostały zrealizowane, czego powodem były restrykcje epidemiologiczne. Nie udało się zorganizować jesienią wspólnego spotkania integracyjnego oraz grudniowej wigilii zakładowej. Jeżeli sytuacja epidemiologiczna pozwoli, po powrocie pracowników z urlopów, takie spotkania zorganizowane zostaną w 2021 r. W porozumieniu z miastem Ostrów Mazowiecka od początku 2021 r. OSS prowadzi tymczasowy hotelik dla bezdomnych zwierząt. W związku z tym jeden

²⁸ Dwie osoby sprzątające.

z pracowników dotacyjnych oraz dwóch innych w listopadzie 2020 r. wzięli udział w szkoleniu na temat wylapywania zwierząt oraz odpowiedniej opieki nad nimi.

(akta kontroli: str. 481-485)

Spółdzielnia zarządzana była na zasadach demokratycznych, o czym świadczy fakt, że członkowie Spółdzielni mają prawo m.in. do przedstawiania opinii, wniosków i postulatów w sprawie działalności Spółdzielni i jej organów, uzyskiwania od organów Spółdzielni informacji o jej stanie finansowym, działalności i zamierzeniach na przyszłość, wglądu do rejestru członków, protokołów Walnego Zgromadzenia, uczestniczenia w organizowanych przez Spółdzielnię imprezach socjalnych, oświatowo-kulturalnych, sportowych i turystycznych²⁹.

(akta kontroli: str. 10-25)

Zgodnie ze Statutem OSS (§ 60) nadwyżka bilansowa, na podstawie uchwały Walnego Zgromadzenia, podlega podziałowi zgodnie z postanowieniami art. 10 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych³⁰. Nadwyżka bilansowa za 2020 r. w kwocie 31,8 tys. zł, zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia członków spółdzielni socjalnej pn.: „Ostrowska Spółdzielnia Socjalna”³¹ przeznaczona została na zwiększenie funduszu zasobowego – 70% oraz cele, o których mowa w art. 2 ust. 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych – 30%³².

(akta kontroli: str. 24, 380-382)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

OSS zachowała trwałość miejsc pracy utrzymywanych na podstawie umowy o przyznanie wsparcia finansowego. Forma zatrudnienia osób pracujących na stanowiskach dotacyjnych była zgodna z warunkami wskazanymi w biznesplanie, natomiast wymiar czasu ich pracy był równy lub wyższy od wskazanego w tym dokumencie. Od czasu podpisania umowy do zakończenia kontroli NIK OSS spełniała cechy przedsiębiorstwa społecznego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Dokonywanie, zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości, zapisów potwierdzających stwierdzenie sprawdzenia dowodów księgowych pod względem merytorycznym, formalnym i rachunkowym oraz zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), a także podpisu osób odpowiedzialnych za te wskazania.
2. Opracowanie i przyjęcie do stosowania instrukcji obiegu i kontroli dokumentów księgowych, z której będzie wynikać m.in.: kto jest odpowiedzialny za

²⁹ § 12 Statutu OSS.

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 2085, ze zm., dalej: ustawa o spółdzielniach socjalnych.

³¹ Uchwała nr 1/2021 z dnia 29 lipca 20221 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2020 oraz podziału nadwyżki bilansowej.

³² Reintegracja członków oraz pracowników spółdzielni (działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu oraz działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy). Działalność społeczna i oświatowo-kulturalną na rzecz swoich członków, pracowników oraz ich środowiska lokalnego.

sprawdzenie dowodu księgowego pod względem merytorycznym, kto za sprawdzenie pod względem formalno-rachunkowym, kto zatwierdza dowody księgowe i jaki jest zakres kontroli finansowo-księgowej.

3. Terminowe regulowanie zaciągniętych wcześniej zobowiązań finansowych.
4. Ujęcie w Ewidencji Środków Trwałych OSS pozostałych narzędzi i sprzętu zakupionego z wsparcia finansowego otrzymanego w ramach projektu *Inkubacja i Wsparcie Ekonomii Społecznej subregion ostrołęcki – IWES 3*.
5. Zwiększenie nadzoru nad realizowanymi przez Spółdzielnię umowami, w szczególności w zakresie dotrzymywania terminów wynikających z podpisanych dokumentów.

Wnioski

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa,   sierpnia 2021 r.

Kontroler
Joanna Celińska
Doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis

.....
podpis